

Schriftlezing:

EXODUS 18 : 1 - 12

JESAJA 56 : 6 EN 7

"BENT U OOK ZO'N VREEMDELING?"

DOOR KLAAS DE BOER

Ja, bent u ook zo'n vreemdeling? Je zult maar Mauro heten, achttien jaar geleden geboren in Angola. Daar was je thuis, maar zonder toekomst. En toen? Naar Nederland. Dat werd je thuis. En daar ben je een vreemdeling. Wie of wat ben je nu? Je praat Nederlands. Je denkt Nederlands. Je voelt je Nederlander. Maar je bent een... vreemdeling. Ja, wat was die minister hardleers.

Je zult maar Mozes heten. Geboren in Gosen in Egypte. Opgegroeid in een Joods gezin. Dat was je thuis en je voelde je er thuis. En toen? Verhuisd naar een paleis. Een geweldige opleiding. Toen werd dat je thuis. Je bent een Egyptische prins en je voelt je Egyptenaar en dan moet je noodgedwongen, omdat je een moord hebt gepleegd, verhuizen en je belandt in een woestijn. Daar werd je een vreemdeling. Mozes en Mauro, twee namen, twee vreemdelingen.

Ik heb even opgezocht wat Mauro betekent. Mauro betekent in het Latijn: Moor. Er wordt ook bijgezet: een inwoner van Mauretanië. Dat ligt in het noordwesten van Afrika. En Mauritius was iemand die vocht in de Thebaanse oorlog. Naar hem is ook een kerk genoemd: Sint Mauritius. Hij wordt in Zwitserland als heilige vereerd. Daar is hij ook gestorven in een klein plaatsje dat de naam draagt: Sankt Moritz. En nu zijn we er. Moritz is de Duitse vorm van Mauritius. 22 september is zijn feestdag. Verscheidene kerken in Nederland – ik heb ze even opgezocht – in Leiderdorp is er een en in Almelo en in Rheden en in Elst, die dragen ook de naam Mauritiuskerk. De Duitse naam voor Mozes Moritz. En in de achttiende eeuw hebben heel veel Duitsers die Mozes heetten hun naam veranderd in Moritz, zodat ze niet als Joden herkend werden. Dus Mauro, Mozes, Moritz, jullie namen lijken op elkaar.

Mozes kent u vast. Mozes van het biezen mandje, gevonden door Farao's dochter, opgevoed aan het hof in Egypte. Onderwezen in de wijsheid en de leer van de werken van de Egyptenaren. Machtig in woorden en in werken. Het kost hem veertig jaar van zijn leven. En toen die opleiding klaar was, moest Mozes nog heel veel leren. Hij doodde een Egyptenaar en hij moest op de vlucht. Hij dacht dat niemand het gezien had, maar het bleek anders te zijn. Wég wezen, vluchteling zijn, vreemdeling zijn. Zo kwam hij bij Jethro terecht. En bij Jethro hoedde hij de schapen.

Daar werd hij geroepen bij die brandende braamstruik. Weer veertig jaar in zijn leven vreemdeling zijn in de woestijn. Dan gaat God in die woestijn schaven en schuren. Het zand van de woestijn maakt hem zo, dat hij in het leven een gewillig instrument wordt van de Here God om later het volk te leiden vanuit Egypte. Aan het begin van dat leven daar bij Jethro ontmoet hij Zippora. Haar naam betekent *klein vogeltje*, een herderinnetje. Ze krijgen samen een jongetje. Dat jongetje noemen ze Gersom.

Nu is het in de Bijbel zo, als je een naam krijgt, dan heeft die naam altijd een betekenis. Het is niet alleen een naam om je te leren kennen, het gaat veel dieper. Er spreekt wat uit. Mozes, die naam gaven Amram en Jochebed hem. Mozes: *uit het water gered*. Waterkind: uit het water getogen. Ja, je naam is iets van jezelf, je eigen identiteit. Je zult maar Mauro heten. Je zult maar Mozes heten.

En in de Bijbel zie je ook dat namen soms veranderen. Abram wordt Abraham. Sara wordt Saraï. Jakob wordt Israël. Een naam met een diepere bedoeling.

Onze eeuw wordt de *Eeuw van de Vluchtelingen* genoemd. Mozes is een vluchteling, die het moet hebben van de gastvrijheid in Midian. Hier denkt hij de rust en de geborgenheid bij zijn vrouw Zippora te vinden. Dat is een dochter van Rehuël, een directe nakomeling van Abraham en Ketura. Of ze het zo goed gehad hebben samen, weet ik niet. Als je dat stuk in de Bijbel leest, ontmoet je elke keer de spanning tussen goden en afgoden.

Hij heeft Zippora op een hele speciale manier ontmoet. Zeven herderinnen komen water putten. En Mozes helpt die meisjes. Komt direct het karakter van Mozes in naar voren: hij komt op voor het zwakke. De meisjes zijn zo blij, dat ze hem vergeten te bedanken. "Wie heeft jullie geholpen?" vraagt vader. Dan zeggen ze niet: "Een Jood." Nee, ze zeggen: "Een Egyptenaar heeft ons geholpen." Mozes met zijn Joodse gevoel wordt een Egyptenaar genoemd. Zo ziet hij eruit. Zo praat hij. En zo horen de meisjes hem spreken en doen. "Een Egyptenaar heeft ons geholpen." Maar hij voelt zich innerlijk geen Egyptenaar.

Mauro, wat ben je nu? Nederlander of...? "Ja, ik voel me Nederlander." En Mozes is hier vreemdeling in het kwadraat. Mozes weet zich een vreemdeling. Als hij met Zippora trouwt, krijgen ze kinderen. De eerste is de stamhouder. Wat zal dat voor Mozes een verademing geweest zijn. Geluk, thuiskomen, eindelijk rust.

Maar het was bij Mozes slechts schijn. Heimwee naar Egypte. Heimwee naar zijn volk. Dan geeft hij dat kind, dat geboren wordt, een naam dat onrust uitdrukt. Gersom: *Vreemdeling*. Hij wil als het ware zeggen: hier hoor ik niet, dit is niet mijn bestemming. Die ligt verderop. Maar waar? Heimwee naar broeders die verdrukt worden. Onrust in het leven van Mozes. Geen rust bij je eerste zoon, geen vrede, geen geluk.

Dat is wat. Als je voor het eerst vader of moeder wordt, heeft dat iets heel bijzonders. Dan weet je: wij leven niet meer voor onszelf, nee, wij mogen zorgen voor een klein mensje dat aan ons is toevertrouwd. En als we daar niet voor zorgen, gaat zo'n kindje dood. Daarom heeft het een vader en een moeder gekregen en wordt het aan hun zorgen toevertrouwd. Dan voel je je anders. Eerst werden de beslissingen vóór jou genomen, maar nu ben je zelf ook bij de oudere generatie gaan behoren. Je bent ouders geworden. En bij dat eerste kind mag je weten dat je wat mag overdragen, iets betekenen voor dat kind, het een veilige plaats bieden. Je wordt als ouders verantwoordelijk en je voelt je daar thuis. Je wilt dat kind een eigen plek geven. Net zoals Marco Borsato zingt: "Een eigen huis, een plek onder de zon, alles kan een mens gelukkig maken." Maar dan Mozes: geen plaats. Gersom, vreemdeling, hier hoor ik niet. Vreemdeling zijn vind ik een hele verdrietige zaak. Een griezelige zaak. Een vreemdeling hoort er niet bij. Als je soms in een relatie hoort: "Hij doet zo vreemd..." dan schuif je hem buiten boord. Hij is een vreemde. Hij valt op. Hij doet zo... anders. Hij gaat niet op in de massa. Nee, een vreemdeling valt op.

Nu is *vreemdeling* een heel Bijbels woord. Er staat in de wet dat je moet zorgen voor de vreemdeling die in je poorten is. En er is een heel oud versje dat zegt: "Eens was ik een vreemdeling voor God en mijn hart; ik voelde geen schuld en kende geen smart." Vreemdeling is een Bijbels kernwoord.

Als je de Bijbel leest, zet de Here God altijd vreemdelingen in het centrum. Dan ontdek je pas de bedoeling van de Here God. Dat kun je bijvoorbeeld vinden in Matthéüs 5. Daarin wordt gesproken over de Bergrede. Een preek van Jezus die de hele wereld op zijn kop zet. Een bijzondere preek. Want Jezus zegt: "Zalig zijn de armen van geest. Zalig de treurenden. Zalig de hongerigen. Zalig de vervolgd. Zalig die smaad lijden." Een heel rijtje vreemdelingen. Mensen die niet thuis zijn. Mensen die niet uit de voeten kunnen met de wereld die is zoals hij is. Mensen die op zoek zijn naar een ander vaderland.

"Zalig zijn de barmhartigen. Zalig de vervolgd." Die mensen worden dus door Jezus zalig verklaard. Waarom? Ze hebben het beste deel uitgekozen door Jezus te volgen.

En wat gebeurt er dan? Een rijke jongeling haakt af en een blinde gaat Hem zien. Dat is misschien wel het geheim van geloven, echt christen zijn. Je moet afstand nemen. Je moet je prijs geven. Je moet misschien wel ingaan tegen de geest van de tijd. Je moet misschien wel christen genoemd willen worden. Niet alles doen wat de massa doet. Want we zijn toch massamensen? Dezelfde kleren, dezelfde muzikkeus, dezelfde interesses, dezelfde soapseries voor de tv, dezelfde belangstelling, want je wilt toch niet opvallen?

Waar kom je dan terecht? Gersom: hier hoor ik niet, hier ben ik niet thuis. God zegt: keuzes maken. Je bent een vreemdeling. Je zult maar Mozes heten. En dan hoor je die beslissende stem bij dat brandende braambos: "Mozes! Vreemdeling! Ik heb je nodig. Naar Egypte!" En zie je Mozes daar gaan? Hij gaat op weg met alle twijfel, met alle onzekerheid. Hij maakt als het ware de uittocht mee van Jethro vandaan, die hem heel veel opdrachten geeft, en hij gaat naar het begin van de verlossing. De verlossing: God aan het werk.

Er wordt een tweede kind geboren. Dan laat Mozes merken dat hij niet buiten God kan, dat het niet alleen gaat. Dat kind noemt hij: Eliëzer: *God is mijn hulp*. Een naam gegeven naar de toekomst toe. Hier ben je niet thuis. Onderweg, vreemdeling zijn, maar... God is je hulp. Mozes, altijd onderweg... Mozes is nooit thuisgekomen. De laatste veertig jaar van zijn leven – hij is honderdentwintig geworden – sjouwen door woestijnzand met een volk dat steeds tegen hem opstond. "Wat moeten we nu met die God?" Hij heeft er alles voor overgehad om Israël naar het beloofde land te brengen, maar hij heeft er zelf geen voet in gezet. Vreemdeling... Hij heeft het van ver kunnen aanschouwen. Hij is vreemdeling gebleven.

Lieve mensen, bent u ook zo'n vreemdeling? Wij hebben hier toch geen blijvende stad? Moeder van 88 overleden, deze week begraven. Mensen die ziek zijn, die zorgen hebben. Denk aan het ziekenhuis van afgelopen donderdag: Agaath geopereerd. Hoe ga je dan verder? Hoe ga je dan verder, vreemdeling? God gaat mee. Eliëzer: God is mijn hulp. Je gaat niet alleen. Vreemdeling zijn, dat betekent net zoals Mozes: volgen, op weg gaan. Dan weet ik wel, de een is een geslaagde, de ander een gezakte, succes is niet verzekerd, maar die weg brengt je nader bij Hem op de smalle weg naar Huis. Het enig zekere? Ja, een beetje intimiteit met de Heer in het gebed. Een beetje harmonie met de ander. Een beetje oplettend zijn, ogen open. "Want de ogen houdt mijn stil gemoed," hebben we gezongen, "opwaarts om op God te letten. Hij, die trouw is, zal ook mijn voet voeren uit der bozen netten."

Ja, het Rijk van God komt zeker. En God is op zoek naar vreemdelingen, naar u, naar jou, naar jullie, naar mij. Wij hebben hier toch geen blijvende stad? Nee, dat is waar. Maar als je gelooft, zegt Paulus in de Efezebrief, dan ben je geen vreemdeling meer, maar kind. "Kind, Ik ken je." Door genade erfgenamen van God. Geen vreemdeling, nee, ingeschreven in de Burgerlijke Stand van de hemel. Niet een onbekende. "Waar moet je naartoe?" Nee, iemand die je kent.

Je zult maar Mauro heten. Waar sta je ingeschreven? In Nederland? In Angola? Je weet het niet... Je zult maar Mozes heten. Waar sta je ingeschreven? In Egypte? In het Joodse Register? Of het Register van God? Je zult maar Mozes heten.... Dan mag je je eigen naam invullen. Hoe heet je? Is je naam al bekend in dat grote Register van God? Ingeschreven in het Register van de Staat der Nederlanden? Maar ook ingeschreven in Gods Register?

Je zult maar Mozes heten, onderweg naar dat beloofde land en het alleen maar mogen zien... En wij? Onderweg en je mag binnengaan. Mozes, jij ziet het van verre en wij mogen het aanschouwen. Vreemdeling? Nee, zegt God, geen vreemdeling, Ik heb je gekend. Ik ben met je onderweg naar de Stad van het Licht. Ik ben met je onderweg als vreemdeling naar die nieuwe toekomst, vreemdeling.

En dan zegt God: "Jij bent Mijn kind. Geen vreemdeling meer. Mijn kind, want Mijn liefde heeft je gezocht en Mijn liefde heeft je gevonden en Mijn liefde heeft je Thuisgebracht. Ik heb je gedragen en Ik heb je veilig gebracht als vreemdeling bij Vader Thuis." Want ja, Zijn liefde zocht mij en Zijn bloed dat kocht mij. Door genade geen vreemdeling, maar een kind van God.

Je zult maar Jezus heten... Dank zij Hem is er genade voor vreemdelingen als wij. Amen.